

CD-ROM BEMUTATÓ

Vas Megye Irodalma 1965-1994*

Válogatott bibliográfia és repertórium Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár, 1996.

A címben említett bibliográfia sokáig a *Vasi Szemle* mellékleteként jelent meg, jelenleg pedig önállóan. (Az átalakulásról *Nagyné Pirooska Lilla* írt *A Vas Megyei Könyvtárak Értesítője*, 1998. 1. számában, a 36-37. lapon.) A bibliográfia eddigi használói bizonyára örömmel fogadják azt a lehetőséget, hogy most harminc év, azaz 120 füzet anyagában egyszerre lehet keresni a megyei könyvtár által kiadott adatbázisban. (A bibliográfiát 1964-1972 között *Bánó Zsuzsa* és *Takács Miklós*, 1972-1981 között *Dalmi Kálmánné* és *Takács Miklós* szerkesztette, 1982-től pedig *Takács Miklós* és *Zsámpárné Szalay Mária*, az adatbázishoz használt szoftver fejlesztője a budapesti ARCANUM Databases, több jól ismert és népszerű CD-ROM kiadója.)

Adatbázis formájában könnyebben lehet használni az anyagot, több szempont szerint lehet benne keresni, ugyanakkor szükséges hozzá megfelelő szá-

mítógép, CD-ROM-olvasó. Mivel a használók többsége könyvtárban fogja használni, ehhez ott minden bizonnyal a megfelelő segítséget is megkapják. Ha kézbe vesszük a lemezt, a dobozáról általános információt kaphatunk róla (cím, a lemez készítői), a hátoldalon pedig elsősorban a lemez tartalmáról. Belül részletes, nyolcoldalas keresési segédlet található az alábbi témakörökkel: Installálás; Indítás; A rekord felépítése (könyv és cikk külön, 9 illetve 6 mezővel); Keresés; Az index szótár használata; Megjelenítés; Nyomtatás.

Ismertetésünkben elsősorban az adatbázis tartalmával foglalkozunk, s csak feltétlenül szükséges esetben utalunk a keresés módszereire. Adottnak vesszük tehát, hogy sikerült az adatbázist telepíteni, s most elindítani. A nyitó képernyőn a felső sorban az Alt billentyűvel aktivizálható funkciókat találjuk (Keresés, Megjelenítés; Nyomtatás; Opció; Kilépés), az alsó sorban pedig a közvetlenül használható billentyűkről kapunk információt (pl. F2 – Index, F5 – Operátorok). A kettő között öt nagy csoportot találunk (Műveletek; Készülő halmaz; Mutatók; Kérdések; Operátor).

* A Vasi Honismereti és Helytörténeti Közleményekben. 1998. 3.sz. 84-88. p. megjelent írás rövidített változata.

A mutatók a következők: A dokumentum típusa; Kiadási adatok; Cím; Megjegyzés; Tárgyszavak; Folyóirat címe; Nevek.

A Kérdések csoportban mozogva lehet eldönteni, hogy melyik indexben (itteni megfogalmazás szerint Mutatók) akarjuk kezdeni a keresést. Az adatbázisban található anyagot akkor tudjuk legkönnyebben áttekinteni, ha az F2 billentyűvel a megfelelő mutatóhoz tartozó keresőelemeket áttekintjük. Ezek természetesen kombinálhatók is egymással (hogy milyen operátorral, abban segít a műveletek leírása), ez különösen akkor fontos, ha egy adott fogalomhoz túl sok tétel kapcsolódik. Ez érvényes a dokumentumtípus szerinti bontásra, ahol összesen 3 csoportot találunk az alábbi megoszlásban: Cikk 18 506, Ikk 1, Könyv 4825. Látható, hogy valójában két nagy csoportról van szó, a plusz egy tétel elírás folytán kerülhetett be. Más adatbázisokat ismerve ez az egy elírás több mint 20 000 tétel közül nagyon jó aránynak tekinthető.

A borító szövege szerint: „*A VMI magyar és külföldi periodikumok (évi 400-700 féle) és könyvek anyagából válogatott 23 338 bibliográfiai tételt tartalmaz, amely a jelenlegi és a történelmi Vas megye területének történelmére, társadalmára, földrajzára, gazdaságára, kultúrájára, személyiségeire vonatkozik.*” Némileg megtévesztő ez a megfogalmazás, mert úgy tűnik belőle, mintha a lapok évenkénti féleségéről lenne szó, az is nagy szám persze, hogy összesen, a teljes időszak során 742 féle lapból került be legalább egy tétel az adatbázisba.

Az összes tétel évek szerinti megoszlása az alábbi: 1965: 666, 1966: 901, 1967: 691, 1968: 703, 1969: 846, 1970: 950, 1971: 1391, 1972: 1613, 1973: 1358, 1974: 863, 1975: 757, 1976: 745, 1977: 802, 1978: 779, 1979: 816, 1980: 679, 1981: 643, 1982: 618, 1983: 693, 1984: 711, 1985: 693, 1986: 636, 1987: 701, 1988: 619, 1989: 570, 1990: 586, 1991: 612, 1992: 496, 1993: 583, 1994: 558

Az 1971-1973 közötti évek jelentették tehát a csúcst, azóta nagyobb mértékben szelektálnak.

A lapok közül az alábbiakból került be legalább 100 tétel az adatbázisba: Vas Népe 7677 (az összes tétel csaknem egyharmada ebből az egy lapból került ki), Vasi Szemle 1810, Vasi Propagandista 403, Népszabadság 348, Vasi Honismereti Közlemények 343, Életünk 272, Magyar Nemzet 213, A Vas Megyei Könyvtárak Értesítője (1975-ig A Vas Megyei Könyvtárközi Bizottság Értesítője címen) 205, Népszava 183, Magyar Hírlap 150, Vasvármegye 146, Magyar Mezőgazdaság 119, Könyvtáros 116, Szabad Föld 115, Területi Statisztika 113, Képes Újság 100. Találhatók tehát köztük a legfontosabb helyi lapok, az országos napilapok és néhány általános vagy adott szakterülethez kapcsolódó országos lap. A listára fel nem kerültek között természetesen már ezek vannak többségben.

Az 1. sz. táblázatban évenkénti megoszlásban foglaljuk össze a ranglista első tíz helyén szereplő lapból átvett tételeket.

Látható, hogy az utóbbi időben a helyi sajtótermékek közül a Vas Népe mellett a Vasi Szemléből és a Vasi Honismereti Közleményekből felvett cikkek szerepelnek nagyobb számban, az országos napilapokból bekerült cikkek száma elég alacsony, 1994-ben a Magyar Hírlap a Heti Észak-Dunántúl mellékletnek közönlötte a viszonylag nagyobb tételek számát. A Vasi Propagandistából átvett tételek természetesen maradtak el, a Vasi Honismereti Közlemények 1976-ban és 1982-ben nem jelent meg, s valójában az 1981-es Gothard-émlékszám is megtalálható, csak könyvként felvéve, ugyanakkor A Vas Megyei Könyvtárak Értesítője esetében az 1983-as és 1986-os év sajnálatos módon teljesen kimaradt.

A tárgyszavak között a fogalmak mellett földrajzi neveket is találhatunk, a legtöbbször szereplők listája nem jelenthet különösebb meglepetést (Szombathely 5798, Vas megye 5388, Kőszeg 1010, Körmen 478, Celldömölk 368, Szentgotthárd 272, Vasvár 214, Csepreg 121), de természetesen a kisebb településeket is megtalálhatjuk több-kevesebb tétel-

1. sz. táblázat
A ranglista első tíz helyén álló lapokból átvett tételek száma évenkénti bontásban

	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Vas Népe	227	368	269	210	353	445	545	568	427	272	175	210	245	224	231
Vasi Szemle	61	67	70	65	57	58	73	79	74	62	68	46	61	55	55
Vasi Propagandista										12	17	12	20	17	21
Népszabadság	16	17	7	5	14	8	33	27	20	20	22	11	11	10	12
Vasi Honismereti Közlemények										8	9		8	4	4
Életünk	6	11	11	9	7	7	18	15	18	19	18	17	9	7	7
A Vas Megyei Könyvtárak Értesítője							12	14	12	10	7	7	9	9	9
Magyar Nemzet	8	3	11	8	12	6	26	13	10	9	7	8	7	8	4
Népszava	9	2	3	4	12	6	6	12	8	17	11	17	9	11	10
Magyar hírlap				2	6		22	12	4	2	1	10	7	8	8
	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Vas Népe	194	180	191	227	278	254	244	246	187	161	132	162	143	153	153
Vasi Szemle	51	42	58	57	54	44	42	60	59	78	72	67	59	65	56
Vasi Propagandista	12	19	32	38	45	45	50	35	23						
Népszabadság	14	13	18	5	9	13	8	5	8	4	4	1	2	5	6
Vasi Honismereti Közlemények	8			14	10	11	27	29	29	31	26	37	25	31	32
Életünk	1	8	2	18	25	2	11	4	4	3		4	1	5	5
A Vas Megyei Könyvtárak Értesítője	7	7	6		17	13		13	6	5	9	9	7	9	7
Magyar Nemzet	12	7	9	5	9	12	4	2	1	2	1	3	1	2	3
Népszava	5	9	4	7	4	3	3	3	4		2	2			
Magyar hírlap	5	5	2	3	8	6	4	11	3	4	1	2	3	2	9

lel, pl. Acsád 30, Alsóbük 1, Alsóór 11, Alsópaty 2 stb., érdemes tehát mindenkinek itt tájékozódnia az öt érdeklő helyről.

Több mint 5500 személy szerepel szerzőként a Nevek mutatójában.

Nem kell azonban azt gondolni, hogy csak itt érdemes személyeket szerzőként keresni. A könyvek között a monografikus művek mellett szerepelnek önkormányzati jegyzőkönyvek, iskolai értesítők, évkönyvek, szakdolgozatok, egyéb kéziratok, továbbá több szerző munkáit összefoglaló tanulmánygyűjtemények is. Ezek esetében a tartalom a megjegyzés rovatba kerül, az egyes írások szerzői itt és a tárgyszavak között szerepelnek, a nevek között nem.

Abban az esetben, ha valakinek az összes művét meg akarjuk találni, több helyen is meg kell néznünk, a *Tárgyszavak* és a *Cím, megjegyzés* mutatóban is. A tárgyszavak között így együtt találhatjuk az egy adott személyről szóló közleményeket és az általa írt művek egy részét. Mégis itt érdemes azonban inkább keresni, mint a *Cím, megjegyzés* mutatóban, mivel az szavanként lett indexelve. Ennek az a következménye, hogy a nevek és a tárgyszavak mutatójával ellentétben nem látjuk egy adott személy teljes nevét, csak külön-külön annak elemeit, így azt megtudhatjuk az indexből, hogy 177-szer szerepel a Szabó vezetéknev, azt azonban, hogy kik szerepelnek itt és hányszor, már csak az összes tétel áttekintése után tudhatjuk meg.

Itt már az AND operátor (a logikai ÉS) sem segít mindig, mert a SZABÓ AND JÓZSEF műveletre nemcsak azokat a tételeket kapjuk meg, amelyekben ez a két elem összekapcsolódik. Ahhoz, hogy csak a Szabó Józsefeket kapjuk meg, ahhoz már a (W) helyzeti operátor használatát is meg kell tanulni, ilyen részletekbe azonban nem akarunk menni az ismertetésben.

A megjegyzés rovatban egy tételben, de analitikusan feltárt tanulmánykötetek arra utalnak, hogy valójában az eredetileg megállapított tételszámnál több közlemény került be az adatbázisba. Ezt to-

vább növelik egyes esetekben a megjegyzés rovatban szereplő további tételek, például *Weöres Sándor 75 éves* cím alatt a megjegyzésben 16 cikk adatait sorolják fel. Máskor egy adott közleményre vonatkozó ismertetések kerültek a megjegyzések közé, ami azt is jelenti, hogy egyes lapokból több cikk is bekerült, mint amit a mutató alapján meg tudunk állapítani, illetve lehetnek olyan lapok is, amelyek csak itt szerepelnek.

A tanulmánygyűjtemények visszakeresésekor arra érdemes még figyelni, hogy ezekhez természetesen sok tárgyszó is tartozik, s nem mindig könnyű azt megállapítani, hogy melyik tárgyszó melyik közleményre vonatkozik.

A sorozati címek mutatóját szintén szavanként indexelték, tehát nem az egyes sorozati címekre, hanem azok egyes szavaira tudunk itt keresni. Viszonylag kevés szó szerepel itt, kb. 700.

Sajtórepertóriumok tárgyszó alatt keresve az alábbi munkákról szerünk tudomást az adatbázisból: A Jelentkezünk repertórium 1-25.sz., A Vasi Szemle repertórium 1933-1976., Életünk: repertórium 1963-1982., Vasi Honismereti Közlemények 1974-1986., A Vas Megyei Könyvtárak Értesítője 1971-1990. A Vasi Szemle repertórium: 2. köt., 1977-1992, a bibliográfia és a folyóirat tárgyszavak kombinációjával még megkapjuk Az „Írott Kő” c. folyóirat története és repertórium 1926-1937, 1942-1944 című egyetemi szakdolgozatot is. (Itt természetesen még nem szerepel a Vasi Honismereti Közlemények anyagát 1994-ig feldolgozó repertórium.) Mivel a repertóriumok teljességre törekvően tárják fel anyagukat, az ismertetett adatbázis mellett érdemes ezeket is forgatni addig, amíg nem lesz azoknak is elektronikus változatuk, ugyanakkor abban is reménykedünk, hogy a megyei könyvtárnak lesz arra is lehetősége, hogy az adatbázist az újabb évek anyagával kiegészítve is megjelenesse. Addig is minden dicséretet megérdemelnek a hasonló intézmények között úttörő vállalkozásukért.

Murányi Péter

Jelentkezési felhívás

új könyvtárosasszisztens-képző tanfolyamra az OMIKK-ban

Az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár új könyvtárosasszisztens-képző tanfolyamot indít, amelyre ezúton felvételt hirdet. A tanfolyam a művelődési és közoktatási miniszter 10/1995. (IX. 22.) sz. rendelete alapján szerveződik. Időtartama hozzávetőlegesen 1 év, féléves megosztással. Az oktatás elsősorban gyakorlati jellegű, amely a vizsgakövetelményekben is érvényesül. Az új tanfolyam elnevezésben azonos ugyan a korábbi „könyvtáros asszisztens” tanfolyammal, de tartamában és képesítési elismertségében nem. Rövidebb a képzési idő, szűkebb a tematika, következésképpen a képesítési fokozat is alacsonyabb. Így a 2/1997. (I. 31.) MKM módosító rendelete alapján végzett hallgató munkaköre: könyvtáros asszisztens, amely D kategóriájú besorolásnak felel meg.

Tanfolyamunkra elsősorban azoknak az érettségizett hallgatóknak a jelentkezését várjuk – 1999. augusztus 10-ig bezárólag –, akik a könyvtári munka gyakorlatát akarják rövid idő alatt elsajátítani és a szövegszerkesztésben is jártasságot kívánnak szerezni.

A tanfolyam kezdési időpontja szeptember.

A tanfolyam részvételi díja félévenként 30 000 forint.

A záróvizsga költsége előreláthatóan 5-6000 forint.

A foglalkozásokat hetenként egy alkalommal, várhatóan csütörtöki napokon tartjuk 8 órától 17 óráig. (12 órától 13 óráig ebésszünet). Felvételi vizsga nincs. A jegyzetellátásról kölcsönzéssel gondoskodunk. A felvételtől mindenki írásbeli értesítést kap, akkor közöljük az oktatás indulásának pontos idejét is. Júliusban és augusztusban a tanítás szünetel.

Jelentkezésüket írásban kérjük beadni a következő címre:

Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár

1088 Budapest, Múzeum utca 17.

„Könyvtárosasszisztens-képzés 1999”

További felvilágosítás kérhető: Mártován Gyulától (338-2300/154 mellék)